

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ВИКЛАДАННІ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Смелікова В. Б.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови в судноводінні
Херсонська державна морська академія
пр. Ушакова, 20, Херсон, Україна
orcid.org/0000-0002-8267-8485
viktoriasmelikova@gmail.com*

Ключові слова: інформаційні технології, система управління навчанням Moodle, онлайн-сервіси, морська англійська мова.

Статтю присвячено проблемі викладання морської англійської мови майбутнім судноводіям за допомогою новітніх технологій. У статті розглядаються актуальність цієї проблеми та ефективність використання Інтернет-ресурсів в опануванні студентами іноземної мови. Сучасний швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій надає викладачам унікальну можливість розширити свій арсенал методів, форм та засобів викладання, традиційно використовуваних у педагогіці. У статті охарактеризовано і наведено приклади застосування Інтернет-ресурсів та інформаційних технологій (від програмного забезпечення, первісно призначеного для навчальних цілей, до створених лише для професійних потреб), які ефективно впроваджуються на заняттях з морської англійської мови: система управління навчанням Moodle, онлайн-сервіси Learning Apps та Kahoot, що дають змогу створювати інтерактивні вправи та вікторини, перевернуте навчання, віртуальні інтерактивні дошки, мобільні телефони, клікери, деякі професійні сайти (Passage Weather, Marine Traffic). Вибір інструментів та методів для включення в навчальний процес залежить від творчості та гнучкості вчителя, а також готовності студентів брати на себе відповідальність за власне навчання. Виявлено, що використання онлайн-ресурсів на практичних заняттях з морської англійської мови сприяє реалізації активних методів та креативних підходів. Розроблено власний онлайн-курс «Морська англійська мова» на платформі Moodle з використанням Інтернет-ресурсів для вдосконалення професійної комунікативної компетентності майбутніх судноводіїв. Можливості платформи Moodle також полегшують рутинну роботу викладача з перевірки тестів, іспитів та багатьох інших завдань, які мають адміністративний характер. Результати дослідження свідчать про те, що Інтернет-ресурси та інформаційні технології значно розширюють потенціал навчального матеріалу, сприяють розвитку рівня мотивації студентів та диференціації методів, форм і засобів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів. Умовою ефективної роботи сучасного викладача є використання Інтернет-ресурсів та інформаційних технологій у поєднанні з традиційними методами навчання, що підвищує якість засвоєння студентами нового матеріалу, розвиваючи у них уміння критично мислити для вирішення комплексних завдань.

THE USE OF INTERNET RESOURCES FOR TEACHING MARITIME ENGLISH LANGUAGE

Smelikova V. B.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the English Language Department for Deck Officers
Kherson State Maritime Academy
Ushakova avenue, 20, Kherson, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8267-8485
viktoriasmelikova@gmail.com*

Key words: *information technologies, Moodle learning management system, online services, Maritime English.*

The article is devoted to the problem of teaching Maritime English to future seafarers by the use of new technologies. The article considers the relevance of this problem and the effectiveness of the use of Internet resources in the acquisition of Maritime English by students. Modern rapid development of information and communication technologies gives teachers a unique opportunity to expand their arsenal of methods, forms and means of teaching, traditionally used in pedagogy. The article describes and gives examples of the use of Internet resources and information technologies (from software originally designed for educational purposes to those created only for professional needs), which are effectively implemented in Maritime English classes: Moodle learning management system, online services Learning Apps and Kahoot, which allow teacher to create interactive exercises and quizzes, flipped learning, interactive whiteboards, cell phones, clickers, some professional websites (Passage Weather, Marine Traffic). The choice of tools and methods for inclusion in the learning process depends on the creativity and flexibility of the teacher, as well as the willingness of students to take responsibility for their own learning. It was found that the use of online resources in practical lessons in Maritime English promotes the implementation of active methods and creative approaches. The author's online course "Marine English" on the Moodle platform was developed using Internet resources to improve the professional communication skills of future seafarers. The capabilities of the Moodle platform greatly facilitate the routine work of the teacher in checking tests, exams and many other tasks that are administrative in nature. The results of the study show that Internet resources and information technologies significantly expand the potential of educational material, contribute to the development of student motivation and differentiation of methods, forms and means of learning, taking into account the individual characteristics of students. The condition for effective work of a modern teacher is the use of Internet resources and information technologies in combination with traditional teaching methods, which improves the quality of students' assimilation of new material, developing their ability to think critically and to solve complex problems.

Постановка проблеми. Інформаційно-комунікаційні технології стали невід'ємною частиною нашого життя. Такий швидкий технологічний прогрес у всіх соціальних сферах, необхідність використання все більшої кількості інформації вимагають пошуку та використання нових технологій і підходів до навчання та є одними з головних причин змін освітньої парадигми. Саме тому традиційна освіта вже не настільки ефек-

тивна, як раніше, і викладачам потрібно більше ніж будь-коли мотивувати своїх студентів під час викладання нового матеріалу. Книги відходять на другий план, а нові технології означають, що заняття можуть бути багатшими за змістом, студенти – активнішими та більш залученими у навчання. Сучасна освіта тісно пов'язана з Інтернетом та ІТ-технологіями, що впроваджуються в навчальний процес у всьому світі для актив-

ного навчання та взаємодії студентів і викладачів. Такий тип навчання має ще більше значення для студентів вищих морських навчальних закладів, оскільки через особливості своєї практики та роботи на судні вони не завжди мають можливість відвідувати заняття у навчальному закладі.

Метою статті є аналіз Інтернет-ресурсів та інформаційних технологій, що використовуються викладачами для того, щоб допомогти майбутнім судноводіям опанувати морську англійську мову, отримати академічні знання та професійні вміння, необхідні конкурентоздатному фахівцю на міжнародному ринку праці морської індустрії. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: визначити найбільш ефективні форми і методи навчання англійської мови професійного спрямування згідно із сучасними освітніми стандартами; окреслити шляхи та методи адаптації Інтернет-ресурсів до потреб студентів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтернет-ресурси вводяться в традиційний навчальний процес як інструменти для наповнення навчальної дисципліни новою та сучасною інформацією, організації самостійної діяльності студентів, здійснення автоматизованого або централізованого контролю. Електронне навчання відкриває нові горизонти для педагогічної практики, дає змогу розширити ресурси, технології та методи навчання. Нові технології виводять саму освіту на новий рівень, забезпечуючи безперервну освіту протягом усього життя, а освітні заклади виступають у ролі інноваційних центрів. Електронні технології змінюють як філософію, так і методологію освіти, коли освіта набуває нелінійної моделі, коли суб'єкт-суб'єктні стосунки викладача та учня виступають на перший план в організації процесу, а організаційні структури стають допоміжними інструментами. Сам навчальний процес змінюється від суворо регламентованого до гнучкого, швидкість навчання залежить лише від запитів та можливостей студента [2, с. 85].

І. Швецова, В. Бондаренко обґрунтовують думку про те, що навчання студентів за допомогою Інтернет-ресурсів надає їм можливість самостійно отримувати нові знання у зручний для них час, враховувати індивідуальні особливості у сприйманні та переробці навчального матеріалу, вибирати темп засвоєння навчального матеріалу тощо. Використання сучасних технічних засобів робить навчання більш ефективним та дає змогу більш широко використовувати потенціал навчального матеріалу на всіх етапах навчально-пізнавальної діяльності студентів і оцінки їхніх результатів [1, с. 81].

А. Лісінчук у своїх статтях наводить приклади активних навчальних завдань та інструкцій застосування професійних вебсайтів marinetraffic.com

та PassageWeather.com на заняттях із морської англійської мови. Це значною мірою сприяє зануренню студентів у реальні професійні ситуації, пов'язані з плануванням проходу, лоцманською роботою, запобіганням аваріям, несенням вахти, навігаційними труднощами та видимістю на морі [4, с. 37].

Застосування технологій як у класі, так і за його межами спонукає студентів відчувати себе більш мотивованими, використовуючи пристрої для вивчення мови за допомогою таких функцій, як розпізнавання голосу, інтерактивні мультимедійні вправи тощо. Для сучасних студентів набагато стимулюючим є навчання з планшетом або смартфоном, ніж із традиційним підручником із практичними вправами. Новітні технології вивчення мов перетворюють студентів із пасивних реципієнтів на активних та створюють більш глибоке та збагачувальне мовне занурення. Студенти можуть вивчати свій курс англійської мови за допомогою різноманітних додатків, які можуть синхронізуватися навіть без Інтернету [3].

Інтернет-ресурси сьогодні стали у пригоді викладачам у багатьох відношеннях. Сучасні електронні програми прості в управлінні та моніторингу успішності студентів. Складання та ведення списків груп студентів, управління курсами, оцінювання студентів за допомогою тестів та іспитів та багато інших завдань, які мають адміністративний характер, у наші дні робиться швидко та автоматично завдяки онлайн-освітнім платформам, які пропонують незліченну кількість функцій, адаптованих до потреб начальних закладів. Вони не лише надають освітнім установам найкращий та найефективніший контроль над діяльністю, такою як активація облікових записів студентів, створення груп, розсилка повідомлень, автоматичні сповіщення тощо, а й можуть виконувати таке важливе завдання, як моніторинг прогресу студентів за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Вивчення англійської мови в класі буде набагато ефективнішим, якщо доповнити його сучасними технологіями. Вони забезпечують унікальний досвід як для викладача, так і для студентів, гарантують увагу студентів та активізують їхню допитливість.

Наприклад, за допомогою віртуальних інтерактивних дошок студенти набагато більше залучені у спільну роботу на занятті, краще навчаються, і онлайн-вправи та комп'ютерна візуалізація навчальної інформації викликають особливий інтерес та сприяють підвищенню мотивації.

Використання методу перевернутих класів (*flipped learning*) на заняттях з морської англійської мови поряд із технологією вивчення мови, яка доповнює його, перетворює клас англійської

мови на середовище, де розвивається творче мислення під час обміну думками, обговорення, створення та формування думок, на простір, який є набагато більш креативним та спільним. Студенти спочатку дізнаються про новий матеріал удома через мережу Інтернет, а потім обговорюють його на занятті, діляться здобутими знаннями з іншими студентами та викладачем, щоб скоординовано закріпити вивчене. Майже весь такий урок можна зайняти розмовною практикою і висококогнітивними завданнями. Заняття з англійської мови перестають бути нудними, студенти – скутими, викладач не просто щось пояснює біля дошки, а стає набагато активнішим у всіх сенсах.

За останні роки одночасно відбулися дві великі події. Одним із важливих явищ є значне вдосконалення систем управління навчанням (LMS – Learning Management System), таких як Moodle. Водночас мобільні пристрої стали дуже вдосконаленими та надзвичайно поширеними. Сьогодні кожен студент вищого навчального закладу має смартфон, планшет або ноутбук. Ці сучасні пристрої, підключені до інноваційного LMS або інших вебпрограм, можуть функціонувати (у єдиній системі навчання), наприклад, як клікери для інтерактивного опитування. За допомогою клікера викладач отримує можливість зворотного зв'язку з усією аудиторією миттєво, що дає змогу точно діагностувати ситуацію, оцінити, наскільки зрозумілий матеріал аудиторії, зупинитися на складних для студентів моментах. Мобільна версія Kahoot також призначена для здійснення комунікації, інтерактивного спілкування в аудиторії між студентами і викладачем. Із Kahoot можна створити: Quiz (для кожного питання є чотири варіанти відповіді, один з яких правильний); True/False Test (до кожного питання є два варіанти відповіді, один з яких правильний). Із погляду студентів клікер дає можливість брати участь у навчальному процесі в рамках заняття абсолютно кожному студенту, висловити свою позицію і побачити позицію інших.

Корисний ресурс для розроблення інтерактивних вправ – вебсервіс Learning Apps, за його допомогою можна створювати невеликі інтерактивні вправи з готових шаблонів, розміщувати їх у Moodle чи надавати доступ до них за посиланням або через QR-код, що робить заняття з іноземної мови більш цікавим, а електронний курс – різноманітним та насиченим.

Більше того, постійне вдосконалення відбувається шляхом оновлення сайту курсу, системи управління навчанням, мобільних пристроїв та їхніх програм. Виходячи із цього принципу, легко і дуже ефективно перетворити будь-яке звичайне заняття на технологічне, стимулюючи існування активного навчального середовища.

Замість того щоб просто передавати інформацію пасивним студентам, викладач може створити низку онлайн-завдань, в яких братимуть участь усі студенти. Для цього кожен учень повинен приходити на заняття із власним смартфоном, планшетом чи ноутбуком. Усі пристрої повинні бути пов'язані через мережу Wi-Fi навчального закладу (або приватну мобільну мережу студентів 3G/4G) з університетською системою управління навчанням або з іншими вебдодатками.

Курс із морської англійської мови (Maritime English) базується на вебсайті, побудованому в системі управління навчанням Moodle, що включає такі компоненти:

1) Усі матеріали курсу представлені на вебсайті з розподілом за основними темами. Вони всебічно охоплюють усю програму курсу.

2) Кожна основна тема розділена на підтеми, кожна з яких включає декілька видів діяльності. Кожне заняття включає короткий текст або відео з програми курсу та відкрите запитання. Такі завдання створюються за допомогою таких інструментів, як Moodle «Чат» або його еквівалент, що дає змогу всім студентам відповідати одночасно, переглядаючи всі відповіді, що з'являються на головному екрані (інтерактивній дошці). Відповіді може дати кожен студент, який має пароль до вебсайту курсу через будь-який мобільний пристрій.

Кожне заняття приховано і відкривається студентам лише перед початком уроку. Учні можуть читати текст та запитання на головному екрані класу або на власному пристрої. Коли вони починають відповідати на запитання, викладач може показувати їхні відповіді на головному екрані в режимі реального часу. Коли відповіді відображаються на головному екрані, починається дискусія. Така діяльність заохочує студентів брати активну участь, висловлювати свої думки чи задавати запитання в усній чи письмовій формі. Більше того, викладач може звернутися до тих, хто ще не реагував, щоб заохотити їх до активності.

3) Коли кожна підтема закінчена, студентам дається коротка онлайн-вікторина (Quiz), яка включає кілька закритих питань, що охоплюють конкретну підтему. Такий варіант можливий за допомогою вправи Quiz у Moodle або аналогічного інструменту. Під час цієї діяльності студенти також можуть давати відповіді, використовуючи свій власний пристрій, хоча їхні відповіді та оцінки може переглянути лише викладач. Наприкінці вікторини кожен учень отримує автоматичну оцінку. Цей бал може бути лише інформативним або враховуватися у загальному балі за курс. Викладач може визначити обмеження за часом і навіть дозволити студентам пройти більше одного випробування, якщо це необхідно. Після закінчення відповіді викладач може пояснити кожне питання.

4) Наприкінці вивчення кожної основної теми студентам дається більш детальний проміжний онлайн-тест, що включає закриті питання, які охоплюють усі підтеми, що стосуються основної теми. Такий тест може бути обмежений у часі, проводиться на занятті або вдома залежно від рішення викладача; оцінка за нього враховується у загальному балі за курс.

5) Після закінчення курсу студенти мають пройти підсумковий онлайн-тест, що проводиться у навчальному закладі. Цей іспит є важливим складником остаточного результату за проходження курсу. Перед цим іспитом усі згадані вище матеріали відображаються на вебсайті курсу, щоб студенти могли повторити вивчені теми за допомогою будь-якого пристрою (вдома може бути зручніше використовувати ПК або планшет, а не смартфон).

Поточні та підсумкові онлайн-тести є обов'язковими, адже вони допомагають провести своєрідну атестацію та встановити відповідність набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам, визначеним програмою навчальної дисципліни.

У Moodle є функція «Створити тест», яка дає змогу викладачам розробляти свої тести, з меню «Банк питань», попередньо ними завантаженими. Згодом, коли студенти складають ці тести, викладач отримує оперативні звіти в реальному часі про результати кожного курсу, заняття чи досягнення мети. Таким чином, можна зрозуміти, чи були досягнуті цілі, щоб запропонувати заходи або вправи для коригування навчального процесу.

Слід підкреслити, що для того щоб створити практичний курс, заснований на принципах активного навчання, потрібно ефективно поєднувати технологічні та педагогічні сучасні досягнення. Технологічний аспект є необхідною, але недостатньою умовою ефективного активного навчання на основі технологій. Тільки поєднання як технологічних, так і педагогічних можливостей є необхідним і достатнім для ефективного проведення такого роду навчання.

Висновки. Підсумовуючи матеріал, викладений вище, можемо впевнено зазначити, що професійна підготовка майбутніх судноводіїв буде більш ефективною, якщо впровадити у практику викладання морської англійської мови Інтернет-ресурси та інформаційні технології, що сприятиме формуванню мотивації студентів, поглибленню професійного змісту у навчанні, диференціації методів, форм і засобів навчання з урахуванням індивідуальних потреб здобувачів. Також велика перевага електронних ресурсів для майбутніх судноводіїв полягає у тому, що вони можуть удосконалювати свої знання і навички з англійської мови та спілкуватися з викладачем навіть перебуваючи в рейсі.

Нові технології дають змогу викладачу набагато краще підготуватися до занять, надають їм привабливі ресурси, щоб зробити заняття більш різноманітними, інтерактивними та креативними, збагачуючи процес вивчення мови, де всі студенти мають можливість брати активну участь незалежно від їх рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Швецова І.В., Бондаренко В.В. Упровадження змішаного навчання (Blended learning) у процесі викладання англійської мови за професійним спрямуванням. *Молодий вчений*. 2019. № 7.2(71.2). С. 78–82.
2. Abakumova I., Bakaeva I., Grishina A., Dyakova E. (2019). Active learning technologies in distance education of gifted students. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*. Vol. 7(1). P. 85–94.
3. Alqahtani Mofareh A. The Use of Technology in English Language Teaching. *Frontiers in Education Technology*. Vol. 2. № 3. 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/335504030_The_Use_of_Technology_in_English_Language_Teaching (дата звернення: 03.04.2021).
4. Lisinchuk A. The Usage of Weather Web-Sites for Creating Active Learning Tasks at the Lessons of Maritime English. *Міжнародні наукові дослідження: інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 24–25 квітня 2020 р. Київ, 2020. С. 37–40.

REFERENCES

1. Shvetsova I.V. Bondarenko V.V. Uprovadzhennia zmishanoho navchannia (Blended learning) u protsesi vykladannia nhliiskoi movy za profesiinym spriamuvanniam [Implementation of learning in teaching the English language for specific purposes]. *Young Scientist*. 2019. Vol. 7.2 (71.2). P. 78-82.
2. Abakumova I., Bakaeva I., Grishina A., Dyakova E. (2019). Active learning technologies in distance education of gifted students. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*. Vol. 7(1). P. 85-94.
3. Alqahtani Mofareh A. The Use of Technology in English Language Teaching. *Frontiers in Education Technology*. Vol. 2, No. 3, 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/335504030_The_Use_of_Technology_in_English_Language_Teaching.
4. Lisinchuk A. The Usage of Weather Web-Sites for Creating Active Learning Tasks at the Lessons of Maritime English. *International scientific research: integration of science and practice as a mechanism of effective development*: Proceedings of the II International scientific-practical conference (Kyiv, April 24-25, 2020). Kyiv, 2020. P. 37-40.